O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT O'ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"
Rektor Sh.Sirojiddinov
2022-yil "25" avgust

"O'ZBEK DIALEKTOLOGIYASI"

fanining o'quv dasturi (sillabusi)

Bilim sohasi:	200 000 – San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi:	230 000 – Tillar
Ta'lim yo'nalishi:	60230100 – Filologiya va tillarni o'qitish (o'zbek tili) 60230300 –Matnshunoslik va adabiy manbashunoslik (o'zbek tili)

Toshkent-2022

Fan/modul kodi 302 O'zDial 2 6	Fan/modul turi majburiy	Ta'lim tili o'zbek	Ishlab chiqilgan o'quv yili 2022/2023

Semestr	Har bir semestrdagi modulning nomi	ECTS - Kreditlar	Haftalik dars soatlari	O'quv mashg'ulotlari (soat)					Mustaqil ta' lim (soat)	Jami yuklama (soat)
				Jami:	ma' ruza	seminar	amaliy	laboratoriya		
4	O'zbek dialektologiyasi	6	6	90	30	30	30	0	90	180
	Jami:	6	6	90	30	30	30	0	90	180

1. FANNING MAZMUNI

Fanni o'qitishdan ***maqsad*** o'zbek shevalarining asosiy xususiyatlari, fonetikasi, leksikasi va grammatik qurilishi to'g'risida, shevalar bo'yicha xalqaro jarayonlardagi masalalar va muammolar haqida ma'lumot berish, shevalar va ularning fonetikasi, leksikasi va grammatikasini ilmiy jihatdan tadqiq qilish ko'nikmalarini shakllantirish hamda talabalarni bu borada mantiqiy fikrlashga, to'g'ri xulosa chiqarishga tayyorlashdir.

Fanni o'qitishning ***vazifasi*** talabalarga fan nazariyasi hamda amaliyotiga oid bilimlarni berish, olgan nazariy bilimlarini amaliyotda qo'llay bilishga o'rgatishdir.

2. FANNI O'QITISH NATIJALARI VA SHAKLLANADIGAN KASBIY KOMPETENSIYALAR

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- "O'zbek dialektologiyasi"ning nazariy va amaliy muammolari, uning filologik fanlar tizimidagi o'rni, terminologiyasi, o'zbek tilining dialektal tuzilishi, shevalarni o'rganishning yangi metod va metodikalari sohasidan ***tasavvur va bilimlarga ega bo'lishi***.
- o'zbek shevalaridagi o'ziga xos fonetik, leksik va grammatik xususiyatlarni o'zlashtirish, sheva vakillaridan dialektal matnlarni yozib olish, ulardan dialektal so'zlarni ajratib olish va ularga lug'at maqolalar tayyorlash, dialektal farqlarni aniqlash ***ko'nikmalariga;***

- respondentlar bilan amaliy ishlay olish, to'plangan dialektal materiallarni ilmiy tahlil qilish, uni ilmiy maqola sifatida shakllantirish, dialektologik adabiyot materiallarni tahlil qila olish va ularni o'zi to'plagan materiallarga tatbiq eta olish va talabalar konferensiyasi va seminarlarida ma'ruza bilan ishtirok etish ***malakalariga ega bo'lishi lozim.***

3. O'QUV FANI O'QITILISHI BO'YICHA USLUBIY KO'RSATMALAR

Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ma'ruzalar;
- interfaol keys-stadilar;
- seminarlar (aqliy hujum, tezkor savol-javoblar);
- guruhlarda ishlash;

- taqdimotlarni qilish;
- individual loyihalar;
- jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

4. TALABALAR KREDITLARNI OLISH TARTIBI

Talabalarning bilimini baholash tartibi O'zbekiton Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2018-yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risida"gi Nizom talablari asosida belgilanadi.

1. Nazoratlarni amalga oshirish tartibi.

Oraliq nazorat: O'tilgan mavzular asosida test shaklda o'tkaziladi.

Yakuniy nazorat: Semestr davomida o'tilgan mavzular bo'yicha og'zaki shaklda o'tkaziladi.

Izoh: *Oraliq nazorat turi har bir fan bo'yicha fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda 2 martagacha o'tkazilishi mumkin.*

Talabani oraliq nazorat turi bo'yicha baholashda, uning o'quv mashg'ulotlari davomida olgan baholari inobatga olinadi.

Nazoratlarning o'tkazilishi muddatlari muyyan o'quv yilida tasdiqlangan o'quv jarayoni jadvali asosida tashkil etiladi.

2. Talabalarning bilimi baholash mezonlari:

talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimini amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda – **5 (a'lo) baho**;

talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimini amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda – **4 (yaxshi) baho**;

talaba olgan bilimini amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda – **3 (qoniqarli) baho;**

talaba fan dasturini o'zlashtirmagan, fanning mohiyatini tushunmaydi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega emas deb topilganda – **2 (qoniqarsiz) baho** bilan baholanadi.

5. O'QUV MASHG'ULOTLARI VA MUSTAQIL TA'LIM QISMI

4-SEMESTR

1. Ma'ruza mashg'ulotlari

№	Ma'ruza mavzulari	Qisqacha tavsifi (kalit so'zlar)	Soat
1.	Kirish. "O'zbek dialektologiyasi" fanining maqsad va vazifalari	"O'zbek dialektologiyasi" fani, uning predmeti, maqsad va vazifalari. Fanning nazariy va amaliy ahamiyati. Tasviriy dialektologiya, tarixiy dialektologiya, folklor dialektologiyasining vazifasi. "O'zbek dialektologiyasi"ning o'rganilishi haqida umumiy ma'lumot.	2
2.	Transkripsiya va unga xos xususiyatlar	Transkripsiya, fonetik va fonologik transkripsiya. Transliteratsiya. Unli tovushlarda qo'llaniladigan transkripsion	2

		belgilar. Undosh tovushlarda qo'llaniladigan transkripsion belgilar. An'anaviy va yangi o'zbek transkripsiyasi. Diakritik belgilar.	
3.	"O'zbek dialektologiyasi" ning asosiy tushunchalari	Sheva, dialekt va lahja tushunchalari. Til egasi va sheva egasi. Mahalliy va ijtimoiy dialekt. Lahja va idiom. Lahja va til variant. Idiolekt. Shevalarni o'rganish metodlari. "O'zbek dialektologiyasi"ning boshqa fanlar bilan aloqasi.	2
4	O'zbek shevalarining o'rganilish tarixiy oqimi	O'zbek tilining dialektal tarkibi. O'zbek shevalarining tarixiy oqimi. XI-XV asrlarda shevalarning o'rganilishi va uning ahamiyati. XVI-XVIII asrlarda o'zbek shevalarining o'rganilishi. XIX asrda o'zbek shevalarining o'rganilishiga xos xususiyatlar. XX asrda o'zbek shevalarining o'rganilishi va tadqiq etilishi.	2
5.	O'zbek shevalarining fonetik xususiyatlari	O'zbek shevalari fonetikasi. O'zbek shevalarining vokalizmi. O'zbek shevalaridagi va o'zbek adabiy tilidagi unlilar munosabati. Birlamchi, ikkilamchi cho'ziqlik va emfatik (ultra) cho'ziqlik. Lablangan va lablanmagan unlilar. Diftonglashish hodisasi. O'zbek xalq shevalarining konsonantizmi. Shevalardagi «y» lashish va «j» lashish hodisalari. O'zbek shevalaridagi undoshlar tasnifining o'ziga xos jihatlari va o'zbek adabiy tili undoshlari tasnifi bilan munosabati.	2
6.	O'zbek shevalarining fonetik qonunlari	O'zbek shevalarida singarmonizm va uning turlari. Palatal singarmonizm. Labial singarmonizm. Umlaut. Diftong va diftongoidlar.	2
7.	O'zbek shevalaridagi fonetik jarayonlar	Tovushlarning kombinator va pozitsion o'zgarishlari. Unlilar cho'ziqligi turlari. Tovush mosligi. Shevalarida sandxi holatidagi tovush o'zgarishlari. Spirantizitsiya. Spontan o'zgarishlar. Eliziya. So'z shakllarining torayishi. Unli va undoshlarning orttirilishi.	2
8.	O'zbek shevalari leksikasi va leksikografiyasi	O'zbek shevalari leksik tarkibidagi umumxalq tiliga xos umumiy leksik qatlam haqida ma'lumot. Dialektal so'z va uning turlari. O'zbek shevalari leksik tarkibida tub (turkiy) va o'zlashtirilgan so'zlar. Shevalar leksikasining adabiy til bilan munosabati. Shevalar leksikografiyasi, ularni tuzish tamoyillari va turlari. Bu sohada yaratilgan lug'atlar. Shevalar leksikografiyasining yutuq va kamchiliklari.	2
9.	O'zbek shevalarining grammatik xususiyatlari	O'zbek shevalarida grammatik son kategoriyasi. O'zbek shevalarida egalik kategoriyasi.	2

		O'zbek shevalarida kelishik kategoriyasi.	
10.	O'zbek shevalarida fe'llarning o'ziga xos xususiyatlari	Fe'lning funksional shakllari To'la yoki I tip tuslovchilar. Qisqargan yoki II tip tuslovchlar. Fe'l mayllari va zamonlaridagi ayrim o'ziga xos shakllar.	2
11.	O'zbek shevalarida so'z turkumlari. Sintaksis	Mustaqil so'z turkumlari. Yordamchi so'z turkumlari, undov va mimemalar. So'z turkumlariga xos morfologik shakllar. So'z yasalishi. Shevalarda so'z birikmasi va izofali birikmalar. Sheva matnlarida gaplarning qo'llanish xususiyatlari	2
12.	O'zbek tili lahjalari	Qarluq, qipchoq, o'g'uz lahjalarining muhim fonetik, leksik va grammatik xususiyatlari.	2
13	O'zbek adabiy tili va shevalar	O'zbek adabiy tili hamda sheva va dialektlar. Ularga xos leksik xususiyatlar. Shevalar - o'zbek adabiy tilining ichki boyish manbayi. Adabiy til me'yori va dialektal me'yor.	2
14.	Areal lingvistika	Lingvistik geografiya tushunchasi. Tilshunoslikdagi bunday yo'nalishning paydo bo'lishi va taraqqiyoti. Lingvistik geografiyaning mohiyati. Lingvistik geografiya va unga xos xususiyatlar. O'zbek shevalarining lingvistik geografiya usulida o'rganilishi. Dialektologik atlaslar. O'zbekistonda lingvistik geografiyaning shakllanishi. O'zbek shevalari dialektal atlasining yaratilishi bo'yicha olib borilayotgan ilmiy ishlar.	2
15.	O'zbek shevalari tasnifi	O'zbek shevalarining dialektal bo'linishi. O'zbek xalq shevalari tasnifi: a) prof. I.A.Zarubin tasnifi; b) prof. K.K.Yudaxin tasnifi; v) prof. Y.D.Polivanov tasnifi; g) G'ozi Olim tasnifi; d) prof. A.K.Borovkov tasnifi; e) prof. V.V.Reshetov tasnifi.	2
		Jami:	**30 s.**

2. Amaliy mashg'ulotlar

№	Amaliy mashg'ulot mavzulari	Qisqacha tavsifi (kalit so'zlar)	Soat
1.	Transkripsiya. Shevalardan yozib olingan matnlarni transkripsiyada o'qish	Shevaga xos matnlarda unli va undoshlar transkripsiyasi. Transkripsion va diakritik belgilarning amal qilishi.	2
2.	Shevalardan yozib olingan matnlarni transkripsiyada o'qish va yozish	An'anaviy transkripsiyada yozilgan shevaga xos matnlarni yangi o'zbek transkripsiyasiga transliteratsiya qilish va o'qish.	2
3.	Transkripsiyada matn yozishni mashq qilish.	Diktofondan foydalanib, suhbat, xalq maqollari, qo'shiqlari va frazeologik birliklarni transkripsiyada yozish.	2
4.	Transkripsiyada yozilgan matnlarni tahlil etish	Shevalardan yozib olingan matnlarda unli va undosh tovushlarning variantlarini aniqlash, kontrast juftliklarga izoh berish.	2
5.	Shevalardan yozilgan matnlarni fonetik tahlil qilish	Shevaga xos matnlarda unli va undoshlar tizimi va ular bilan bog'liq fonetik xususiyatlar.	2
6	O'zbek shevalarida uchraydigan fonetik qonunlar	Singarmonizm va uning turlari, umlaut, diftong.	2
7.	O'zbek shevalaridagi nutq tovushlarining kombinator va pozitsion o'zgarishlari	Shevaga xos matnlarda unli va undoshlar bilan bog'liq fonetik jarayonlar. Akkomadatsiya, assimilyatsiya, dissimilatsiya, sandxi tovush mosligi, spirantizitsiya, spontan o'zgarishlar, eliziya.	2
8.	Shevalardan yozib olingan matnlarning leksik tahlili	Matnda umumxalq tiliga xos leksik tarkibni, leksik qatlamni belgilash. Dialektal so'zlarni aniqlash. Leksik moslik.	2
9.	Shevalardan yozilgan matnlarni leksik-semantik tahlil qilish	Qarluq, qipchoq, o'g'uz lahjalariga xos matnlarda semantik dialektal so'zlarni aniqlash.	2
10.	Shevalarga oid lug'atlarni tahlil qilish	Dialektal lug'atlarni tayyorlash me'yorlari. Dialektal so'zlarning leksik, semantik ma'nolari, ularning turlari.	2

11.	Bir so'z lug'atini shakllantirish	Muayyan shevada dialektal lugat tuzish, mavzuviy guruhlarga ajratish.	2
12.	Shevalardan yozib olingan matnlarni morfologik tahlil qilish	Qarluq, qipchoq, o'g'uz lahjalariga xos matnlarda otga xos morfologik xususiyatlarni qiyoslab o'rganish.	2
13.	Shevalardan yozib olingan matnlarni morfologik tahlil qilish	Shevaga xos matnlarda mustaqil so'z turkumlari: sifat, son, olmosh, ravish va yordamchi so'z turkumlariga xos, alohida, morfologik xususiyatlarni aniqlash.	2
14.	Shevalardan yozib olingan matnlarning sintaktik tahlilini amalga oshirish	Shevadan yozilgan matnlarda so'z birikmasi va izofali birikmalar. Gaplarning qo'llanishida o'ziga xoslik, tavtologik bo'laklarning sintaktik xususiyatlarini o'rganish.	2
15.	Shevalardan yozilgan matnlarni kompleks tahlil qilish	Shevada yozilgan matnlarning fonetik, leksik, morfologik va sintaktik tahlili.	2
		Jami:	**30**

3. Seminar mashg'ulotlari

№	Seminar mashg'ulot mavzulari	Qisqacha tavsifi (kalit so'zlar)	Soat
1.	Muayyan shevaning fonemalar tizimi	O'zbek shevalari vokalizmi. O'zbek shevalaridagi va o'zbek adabiy tilidagi unlilar munosabati.	2
2.	Muayyan shevadagi fonetik qonun va jarayonlar	Tovushlarning kombinator va pozitsion o'zgarishlari. Singarmonizm, diftong, umlaut. Unlilar cho'ziqligi turlari. Tovush mosligi, reduksiya, metateza...	2
3.	O'zbek shevalari leksikasi	Leksik tarkib, umumturkiy qatlam, o'zlashgan qatlam. Shevalar leksikasining adabiy til bilan munosabati.	2
4.	Alohida shevaning dialektal lug'atini tuzish masalasi	Dialektal lug'atlarni tuzish tamoyillari va turlari. Bu sohada yaratilgan lug'atlar. Shevalar leksikografiyasining yutuq va kamchiliklari.	2
5.	Dialektal matn asosida dialektal so'zlarni aniqlash va ajratish	Dialektal matnlarda sinonim, antonim, paronim, omonim dialektal so'zlarni aniqlash.	2
6.	Dialektal so'zlarning mavzuviy guruhlari	Alohida shevadagi kundalik turmushda keng qo'llanadigan, uy-ro'zg'or, kiyim-kechak, qarindosh-urug'ni anglatuvchi nomlar.	2
7.	Ma'lum bir shevadan dialektal lug'at maqolalar tayyorlash	Dialektal so'z turlari va dialektal so'zlar uchun lug'at maqolalar tayyorlash me'yorlari	2

		va dialektal so'zlar uchun lug'at maqolalar tayyorlashni amalga oshirish.	
8.	Bir sheva lug'ati	Muayyan shevadan "Bir sheva lug'ati"ni shakllantirish.	2
9	Muayyan shevada otga xos grammatik shakllar	Otlarda ko'plik, egalik, kelishik shakllari.	2
10	Muayyan shevada fe'lning funksional shakllari	Ravishdosh, sifatdosh, harakat nomi shakllari va ularning variantlari	2
11	Muayyan shevada o'tgan, hozirgi va kelasi zamon fe'llari	Zamon shakllarining o'ziga xos xususiyatlari.	2
12.	Alohida shevada sifat, son, ravish va olmosh so'z turkumlari	Shevalarda mustaqil so'z turkumlari va ularning yasalishi.	2
13.	Ma'lum bir shevada bog'lovchi, ko'makchi, yuklama, undov va taqlidiy so'zlarning qo'llanishi	Alohida shevada yordamchi so'z turkumlarining o'ziga xosligini aniqlash.	2
14.	Areal lingvistika va dialektologiya	Areal lingvistikaning ahamiyati, bu fanning dialektologiya va boshqa lingvistik fanlarga munosabati.	2
15.	Badiiy asarlarda dialektizmlar	Badiiy asarlar ustida ishlash. Badiiy adabiyotlarda aks etgan leksik, fonetik va morfologik hamda sintaktik-stilistik dialektizmlarni aniqlash.	2
		Jami:	**30**

4. Mustaqil ta'lim ishlari

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	O'quv mashg'ulot turi nomi	Qisqacha tavsifi (kalit so'zlar)	Soat
1	O'zbek dialektologiyasi"ning asosiy tushunchalari	ma'ruza	Dialekt, sheva va lahjalarning o'ziga xos xususiyatlari.	4
2	O'zbek shevalarining o'rganilishi tarixi	ma'ruza	O'zbek shevalarini o'rganishda qo'llaniladigan metodlar.	4
3	Transkripsiya va unga xos xususiyatlar	amaliy	An'anaviy va yangi o'zbek transkripsiyasi. Diakritik belgilar	4
4	O'zbek shevalari fonetikasi	ma'ruza	O'zbek shevalarining vokalizmi. O'zbek shevalaridagi va o'zbek adabiy tilidagi unlilar munosabati.	4
5	Birlamchi, ikkilamchi cho'ziqlik va emfatik (ultra) cho'ziqlik. Lablangan va lablanmagan unlilar	amaliy	Tovushlarning kombinator va pozitsion o'zgarishlari. Unlilar cho'ziqligi turlari. Tovush mosligi.	4
6	O'zbek xalq shevalarining konsonantizmi	ma'ruza	Shevalardagi «y» lashish va «j» lashish hodisalari. O'zbek shevalaridagi undoshlar tasnifining o'ziga xos jihatlari va o'zbek adabiy tili undoshlari tasnifi bilan munosabati.	4

7	O'zbek shevalaridagi nutq tovushlarining kombinator va pozitsion o'zgarishlari	amaliy	Singarmonizm va uning turlari. Akkomadatsiya, assimilatsiya va uning turlari. Dissimilatsiya. Sandxi holatidagi tovush o'zgarishlari. Spirantizitsiya. Spontan o'zgarishlar. Eliziya. So'z shakllarining torayishi. Unli va undoshlarning orttirilishi.	4
8	O'zbek shevalari leksikasi	amaliy	O'zbek shevalari leksik tarkibidagi umumxalq tiliga xos umumiy leksik qatlam haqida ma'lumot. Dialektal so'z va uning turlari.	4
9	Shevalar leksikasining adabiy til bilan munosabati	amaliy	Shevalar leksikasi va jargonlar. Leksik moslik. Shevalardan o'zbek adabiy tiliga so'z o'zlashish masalasi.	4
10	Shevalar leksikografiyasiga xos xususiyatlar	ma'ruza	Dialektal lug'atlarni tuzish tamoyillari va turlari. Bu sohada yaratilgan lug'atlar. Shevalar leksikografiyasining yutuq va kamchiliklari.	4
11	Bir sheva lug'atini tayyorlash	amaliy	Muayyan shevadan "Bir sheva lug'ati"ni shakllantirish	4
12	Shevalar morfologiyasi	amaliy	Shevalardagi so'z turkumlari va ularning yasalishi.	4
13	Muayyan shevaning kelishiklar tizimi	amaliy	Shevalardagi kelishiklarning o'ziga xos xususiyatlari.	4
14	Alohida shevaning egalik shakllari	amaliy	O'zbek shevalarida grammatik son kategoriyasi va uning variantlari.	4
15	Muayyan shevada fe'lning funksional shakllari	amaliy	To'la yoki I tip tuslovchilar. Qisqargan yoki II tip tuslovchilar.	4
16	Alohida shevada zamon shakllari	amaliy	O'tgan zamon. Hozirgi zamon. Kelasi zamon. Zamon shakllarining o'ziga xos xususiyatlari.	4
17	Shevalarda yordamchi so'z turkumlari	amaliy	Alohida shevada yordamchi so'z turkumlarining o'ziga xosligini aniqlash.	4
18	Shevalarda so'z yasalishi	amaliy	So'z yasalishiga oid misollarni dialektal matnlardan topish.	4
19	Shevalar sintaksisi	amaliy	Dialektal matn – shevalar sintaksisini o'rganish obyekti. Dialektal gap va so'z birikmalari.	4
20	Qarluq lahjasining muhim xususiyatlari haqida	amaliy	Shevalardan o'zbek adabiy tiliga so'z o'zlashish masalasi.	4
21	Qipchoq lahjasining muhim xususiyatlari	amaliy	Lahjaning fonetik, leksik, grammatik xususiyatlari.	2
22	O'g'uz lahjasining muhim xususiyatlari to'g'risida	amaliy	Lahjaning fonetik, leksik, grammatik xususiyatlari.	2
23	O'zbek xalq shevalari tasnifi	ma'ruza	Prof. Y.D.Polivanov tasnifi, G'ozi Olim tasnifi.	2

			Prof. A.K Borovkov tasnifi, prof. V.V.Reshetov tasnifi	
24	Lingvistik geografiya	ma'ruza	Tilshunoslikda lingvistik geografiya metodining paydo bo'lishi va taraqqiyoti. Lingvistik geografiyaning mohiyati	**2**
25	Badiiy adabiyotlarda dialektizmlar tahlili	amaliy	Badiiy asarlar ustida ishlash. Dialektizmlarni qo'llashda yozuvchining maqsadi.	**2**
			Jami:	**90**

Asosiy adabiyotlar:

1. Ashirboyev S. O`zbek dialektologiyasi. – Toshkent: Nodirabegim, 2021.
2. Ashirboyev S. O`zbek dialektologiyasi. – Toshkent: Navro`z, 2016.
3. Murodova N. O`zbek dialektologiyasi. – Toshkent: 2019.
4. Enazarov T. Dialektologiya metodologiyasi. – Toshkent: Innovatsiya-Ziyo, 2020.
5. Xidraliyeva Z. O`zbek dialektologiyasi (amaliy mashg'ulotlar) – Toshkent: Nodirabegim, 2021.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Узбекистон Республикаси Президентининг карори "Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари" тугрисида // Халк сузи. 2017 йил, 21 апрель.
2. Мирзиёев Ш.М. Узбек тилига давлат тили макоми берилганининг уттиз йиллигига багишланган тантанали маросимдаги нутк // Халк сузи. 2019 йил октябрь.
3. Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат узбек тили ва адабиёти университетини ташкил этиш тугрисида Узбекистон Республикаси Президентининг фармони // Халк сўзи. 2016 йил 15 май.
4. Абдуллаев Ф. Хоразм шевалари. Т.,1960
5. Абдуллаев Ф.А. Диалектал луғат тузиш принциплари хакида // УТА.Т., 1966. 2-сон. 39-бет.
6. Абдуллаев Ф.А. Узбек тилининг угуз лаҳжаси. – Т., Фан, 1978.
7. Абдураҳмонов Д. Узбек шевалари морфологиясининг урганилиши // Узбек шевалари морфологияси. – Тошкент, Фан, 1984. 248-271-бетлар.
8. Бегалиев М.Қ. Узбек тилининг Корабулок шеваси лексикаси. Тошкент, Iqtisod-Moliya. 2007.
9. Ишаев А. Узбек диалектал лексикографияси. – Т., Фан, 1990.
10. Раҳимов С. Сурхондарё узбек шевалари луғати. – Денов, 1993.
11. Ражабов Н. Узбек шевашунослиги. – Тошкент. Укитувчи,1996.
12. Решетов В. В., Шоабдурахмонов Ш. Узбек диалектологияси. -Тошкент: Укитувчи, 1959; - Тошкент: Укитувчи, 1962; -Тошкент: Укитувчи, 1978.
13. To'ychiboyev B., Hasanov B. O`zbek dialektologiyasi. – Toshkent: Abdulla Qodiriy nomidagi xalq merosi nashriyoti, 2004.
14. Шоабдураҳмонов Ш. Ш. Узбек адабий тили ва узбек халк шевалари. Тошкент, 1962.
15. Шоимова Н. Кашкадарё узбек кипчок шевалари лексикаси. –Қарши: Насаф, 2000.
16. Enazarov T., Karimjonova V. va boshqalar. O`zbek dialektologiyasi. – Toshkent:

Universitet, 2012.

17. Узбек халқ шевалари луғати – Тошкент: Фан, 1971.

Axborot manbalari

1. www.turk dili.google com.tr
2. http://www.ut.uz/eng/today/europe_recognizes her_discovery.mgr
3. http://www.schneid9.de/sprache/linguistik/ling11.pdf
4. http://www.uni-leipzig.de/~fsger/materialien/Texte/Lexikologie.pdf
5. www.dersimiz.com
6. www.altinmiras.com
7. www.thinsan.com

8. O'QUV DASTURI HAQIDA MA'LUMOT

O'quv dasturi Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2022-yil "25" 08 dagi "2" -sonli bayoni bilan tasdiqlangan.
"Folklorshunoslik va dialektologiya" kafedrasi mudiri, f.f.d., professor S.Ashirboyev ____________ (imzo)
Tuzuvchi: Z.Xidraliyeva ____________ (imzo) **"Folklorshunoslik va dialektologiya"** kafedra katta o'qituvchisi
Taqrizchilar: T. Enazarov ____________ (imzo) Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti dotsenti, filologiya fanlari doktori; M.Turdibekov ____________ (imzo) Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti dotsenti, filologiya fanlari nomzodi